

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 40. šte. „Slov. Gospodarja“.

1888.

4. oktobra.

10.

Življenje sv. Viktorina.

Spisal dr. M. Napotnik *).

Najstarejšim in najslavnejšim mestom slovenskega Štajarja prišteva se poleg Celja tudi Ptuj, ki tako lepo leži ob levem pobrežji deroče Drave. Prvotno ime se v spomenikih sive starosti piše jako različno, p. Poetavio, Petovio, Petavio, Patavio, Petaviona, Patavion, Potabion in v prav skazenih oblikah Pictabio, Pictavio, Pictevio. Pred razdelitvo Panonije v dva kosa in pozneje v tri plati. je Petovij, današnji Ptuj, bilo najvažnejše ker najpoglavitejše mesto gorenje Panonije. Po dovršeni razdelitvi ni bil Petovij, pač pa Sabarija, ki je stala v sredini nove provincije Panonije I., prestolni sedež rimskemu predsedniku ali načelniku in tako tudi pravo stolno mesto prelepej pokrajini.

V tem davnodobnem mestu Štajarskem, katerega ustanove ne doseza nobena zgodovina, bivali so tje do sredine drugega krščanskega veka neverni pagani, ki so častili in molili ničeve malike: Serapida, Jova, Solnce. Kako-vega rodú in kakove narodnosti so bili panonski stanovniki iste dobe, o tem vprašanji se še pričakajo in prepirajo učenjaki. Ali da niso bili Slovenci, razglasil še doslej ni nikdo polnoveljavnega. določno-jasnega dokaza. Segale so pač kaj lahko do tod naselbine Slovencev, ki so že pred rojstvom Kristusovim bivali v vzhodnji Evropi, kakor Nemci v severni in Kelti v zahodnji. Rimljani so si znamenito mesto osvojili med letom 31 in 33 pred porodom Device ter so poslali tje celo trinajsto legijo in kmalu zatem še dve drugi legiji, Antoninsko in Olimacensko, tako da je samo vojakov nad 15.000 stanovalo v prostornem mestu, kojega okrog je meril dobro uro hoda.

Svetla luč svetega evangelija je prav zgodaj prisijala v to rimsko mesto in sicer za to, ker je tako ugodno ležalo ob veliki državni cesti, ki se je vila iz Italije skozi Celje mimo Ptuja na Panonsko. Krščanstvo moralo se je v Ptuj naglo in uspešno razširjati, osobito po krščanskih vojaki, trgovcih, delaveih in uradnikih. Mnogoteri zgodovinarji trdè, da je že v drugi polovici drugega veka bila ondudaj krščanska občina, ki je imela lastnega višjega pastirja. Toda imena prvih škofov Ptujskih nam

*) V knjigi: Sv. Viktorin, škof Ptujski, cerkveni pisatelj in mučenec.

niso ohranjena, stoprav v drugi polovici tretjega stoletja nahajamo v Ptuj prvič po imenu nam znanega škofa: sv. Viktorina, toliko slavnega mučenika, kolikor marljivega pisatelja cerkvenega.

Sv. Viktorin je bil morda rodóm Grk, to smemo in moremo sklepati iz Hijeronimovega poročila, ki pravi, da je umel bolje grški nego latinski jezik. Morebiti je Viktorin polatinčen Niketas, kar je: zmagovalec. Njegovega ožjega rojstnega kraja ne pove nobena zgodovina. Ako že ni bil porojen kje globoko v Greciji, zagledal je vsaj ob meji ali v bližini te preblazene dežele luč sveta, tako resnijo skoro vsi zgodovinarji. Vendar pa ni nemožno, da je Viktorin bil rojen Ptujčan in je dobival skrbnejšo odgojo v grščini nego v latinščini, čemur bi se ne bilo čuditi po takratnih razmerah in običajih. Odrasel si je izvolil stan govorniški, ki ga je nekako silil, da se je bavil in pečal z grškim slovstvom. Vendar predno se je vzbrazil za spretnega in zvedenega govornika ali zagovornika, bil je vsled vzornega, bogoljubnega življenja in vsled vzglednega, čednostnega mišljenja po Božji previdnosti odločen za višjo službo cerkveno. Iz Grecije, Raisp celo pravi iz Aten, mesta grških Muz, bil je poklican v panonsko mesto Ptuj, da tamo zasede škoflji tron. Še laglje je postal vladika, ako je bil v Ptuj rojen. Ptujčani so gotovo domačina rajši izvolili škofom nego tujca. Umeščen pa je bil od Oglejskega patrijarha, katerega duhovni oblasti je pripadala Ptujška vladikovina, dokler ni leta 811 Drava razmejila patrijarhat Oglejski in Solnograški. Da je bil pobožni mož od vzhoda pozvan na zahod v toliko častno ker apostolsko službo, ni čuda, saj so v tem času blagovestniki prihajali v naše kraje od juga in vzhoda, ki je zibelj krščanstvu, kakor so pozneje dohajali od severa in zapada. Še rimski papeži imajo v prvi dobi zgoli grška imena. (Dalje prih.)

Novi sedež bratovščine naše ljube gospé z gore Karmeljske in duhovno veselje pri sv. Trojici.

(Spisal A. V.)

Med bratovščinami, ki so v Slovencih najbolj razširjene, zavzema častno mesto bratovščina sv. škapulirja D. Marije z gore Karmelj. O tem povem tu kaj v kratkem.

tudi obdarovanje pri živini, konjih itd. ni ljudstva preobrnilo, kajti razsodbi mož, ki so bili pri taki razstavi, je malo zaupalo in zastoj je in ostane torej vse hvalisanje, ki ga prinaša „Deutsche Wacht“ o tej razstavi. Pisec teh vrst je bil sam pri razstavi, ali ko je čital slavospeve v „D. W.“ o njej, ni se jim smejal, ali tovariš mu je šepnil na uho: Berač hvali svojo, le-ta pa hvali malho svojega gospoda!

Škoda, da se troši toliko denarja za take reči, kakor je bila ta razstava v Celji. Tembolj pa vemo zato hvalo dež. zboru v Gradci, da ni dal za njo onih 500 gold., ki jih ga je prosil odbor le-te razstave. Razstave, dokler so le razstave, ne pa izjave samopašnih strank, so hvale vredne, le-ta v Celji pa zasluži, da jo prepeva še na dalje „vahterca“ v Celji,

Letno poročilo dijaške kuhinje v Ptujju v samostanu čast. gg. oo. minoritov

za preteklo šolsko leto 1887/88.

(Konec.)

Tratnik Anton v Ljubljani fl. 3, Trstenjak Jakob, žup. pri sv. Marjeti fl. 3, Vaupotič Janez, gostilničar v Ljutomeru fl. 1.50, Venedig Vilib., žup. Središki fl. 3, vesela družba štajerskih Slovencev v Kostanjevici na Kranjskem fl. 8, Vilhar Simon v Ljubljani fl. 5, Vraz Janez, kapl. v Rogateci fl. 1, Zelenik Josip, odgojitelj na Dunaji fl. 30, Zmazek Franc, žup. pri sv. Urbani v slov. gor. fl. 5, Zupanič Jakob, kapl. pri sv. Lovrenci v sl. gor. fl. 2, Železingar Franc, prof. v Ptujju fl. 15, p. n. okrajni zastop Ormožki fl. 20.

Dohodki: a) milodari leta 1887/88 fl. 695.10, b) prebitek od šol. leta 1886/87 (glej: „Slov. Narod“ z dné 9. septembra 1887, 204. številka) fl. 251.78. Vkup: fl. 946.88.

Nastopni mesečni izkazi kaže število kosile s troški, kosile po 15 kr.

Od 1. sept. do 31. okt. 1887	857 kosile	fl. 128.55
„ 1. okt. „ 30. nov. „	608 „ „	91.20
„ 1. nov. „ 31. dec. „	459 „ „	68.85
„ 1. dec. „ 31. jan. 1888	620 „ „	93.—
„ 1. jan. „ 29. febr. „	517 „ „	77.55
„ 1. febr. „ 31. marc. „	558 „ „	83.70
„ 1. marc. „ 30. apr. „	610 „ „	91.50
„ 1. apr. „ 31. maja „	386 „ „	57.90
„ 1. maja „ 30. jun. „	408 „ „	61.20
„ 1. jul. „ 14. jul. „	188 „ „	28.20

Vkup 5211 kosile fl. 781.65

k temu nagrada kuharici in deklama „ 30.—

Vkupni troški: . . . „ 811.65

Denarni položaj je tedaj:

Vkupni dohodki . . . fl. 946.88

Vkupni troški . . . „ 811.65

prebitek „ 135.23

Le-ta se porabi v šolskem letu 1888/89.

Slovenci! osobito premožnejši in, ki morda živite v izobilji, odprite zopet svoje radodarne roke in svoja usmiljena srca, podpirajte baš letos našo dijaško kuhinjo, ker je strahovita toča Ptujski okraj letos hudo zadela! Vsem starim dobrotnikom pak kličemo: „Bog plati! Bog vas živi!“

Milodare, bodisi viktualije, bodisi denar, sprejema č. g. o B. Hrtiš, gvardijan in župnik na Ptujem.

V Ptujju, dne 16. septembra 1888.

P. Benedikt Hrtiš, gvardijan in župnik.

Gospodarske stvari.

O sodih za vino.

Ker se bliža trgateg ali že tudi semtertje začjenja, sodimo, da bode prav, če podamo našim bralcem nekaj naukov za ravnanje s sodi. Pač vemo, da naši bralci vedó ravnati s sodi — tako, kakor je že iz davna v njih kraji navada. Le-ta navada pa lahko, da ni po vsem dobra ali je vsaj taka, da je dobro, če se pri njej kje kaj popravi.

Napravlja se sod najbolje iz hrastovega lesa in ta mora biti popolnem zdrav. Če je le količkaj pirav, ni za sode. Ako pa je hrastov les zdrav, tedaj trpi sod iz njega dolgo, če se ravna z njim, kakor je prav. Jemlje se tudi kostanjev les in ni slab sod iz njega, toda bolje je že sod iz hrastovega lesú. Borov ali smrekov les pa ne kaže za sode, iz ene strani je premehek in za to hitro zgnjuje, iz druge pa ne stori vino v njem dobro.

Ali vsakdo zna, da nov sod ni za to, da se vlije va-nj vino, ne da se sod za to pripravi. Hrastov les ima namreč nek okus iz čreslovine, katere je veliko v njem in zato dobi tudi vino nek okus, ki nam ne ugaja. Po vrhu pa še izpremeni barvo vina, belo se v takem sodu precej potemni. Ako ti je torej vlti vino v nov sod, nalij v sod poprej vrele vode in dobro bode, če prideneš kropu žveplove kisline. Na enem kratu pa še vrele vode ne boče zadosti, ampak vlij je 4 do 5krat, potem pa daj čiste vode v sod ter jo pusti čez noč v sodu. V jutru potem izliješ staro vodo iz soda in to se ponovi toliko dni, da postane voda po polnem čista in brez kacega okusa.

H koncu pa se zakuha sod z moštom, če ga imamo; če ne, pa s kalnim vinom. Kdor ravna tako z novim sodom, ni se mu bati, da se izkazi v njem vino.

Če pa iztočiš vino iz soda in nimaš va-nj več vina naliti, treba je, da izmiješ iz njega vse ostaline vina. Ako ni bilo več droži v vinu, bode zadosti, če izpereš sod par krat s čisto vodo. Če je pa bilo še droži, tedaj je treba, v